

PREDGOVOR

Tehnički leksikon u nizu je strukovnih leksikona Leksikografskoga zavoda Miroslav Krleža koji obično slijede nakon strukovnih enciklopedija. Tako su po završetku *Tehničke enciklopedije* u 13 svezaka započele pripreme za rad i izdavanje *Tehničkoga leksikona*, prvoga takva djela na hrvatskome jeziku koje će na leksikografski način obuhvatiti najvažnije pojmove u temeljnim tehničkim strukama.

Prve nazive tehničkih pojmova na hrvatskome jeziku bilježe prvi hrvatski rječnici, od *Rječnika pet najuglednijih europskih jezika* Fausta Vrančića (1595) i opsežnoga *Gazofilacija* Ivana Belostenca (1740) do *Rječnika znanstvenoga nazivlja* Stjepana Šuleka (1874–75) s kojim je sustavno osnovano strukovno nazivlje. Suvremeni tehnički rječnici obuhvaćaju uglavnom nazivlje pojedinih tehničkih struka. Nakon prve tehničke knjige na hrvatskome jeziku *Lakši načina putovanja velikih lađa* Marka Antuna Horvatovića (1804) slijedio je u drugoj polovici XIX. st. znameniti niz *Novovjekni izumi u znanosti, umjetnosti i obrtu* te niz srodnih tehničkih i prirodoznanstvenih knjiga u izdanju Matice hrvatske. Velik poticaj izdavanju tehničke literature na hrvatskome jeziku bio je osnutak Visoke tehničke škole (1918), koja je potom prerasla u Tehnički fakultet Sveučilišta u Zagrebu (1926), preustrojen 1956. u posebne tehničke fakultete. U drugoj polovici XX. st. nastao je zamah u izdavanju tehničkih knjiga i časopisa, a tada je pripremana i izdavana i *Tehnička enciklopedija* (1963–97).

Oslanjajući se na to nasljeđe *Tehnički leksikon* nastoji sustavno okupiti hrvatsko strukovno nazivlje i povezati ga s nazivljem na nekoliko svjetskih jezika, leksikografski obraditi pojmove iz različitih grana tehnike i onih prirodoznanstvenih disciplina koje su osnova tehnike, te pokazati razvoj i stanje suvremene tehnike, međusobne veze pojedinih pojmova i tehničkih grana.

Tehnički leksikon, uz naziv članka na hrvatskome jeziku, donosi strukovne nazive na engleskome, njemačkome i ruskome jeziku. Kad je god to bilo moguće prednost je dana hrvatskome strukovnome nazivlju, poglavito ako je postojao predložak u strukovnoj literaturi, ili ako se smatralo da je prepoznatljiv prosječnome korisniku. Uz izvorne nazive dani su i uvriježeni posuđeni nazivi iz drugih jezika, tj. oni koji su ušli u upotrebu. Razlozi su za izbor triju stranih jezika različiti. Engleski je nezaobilazan jezik međunarodnoga komuniciranja, pa tako i u području tehnike, pod utjecajem njemačkoga jezika hrvatsko se tehničko nazivlje tvorilo od prvih dana, osobito u doba razvoja industrije u drugoj polovici XIX. st. i prvoj polovici XX. st., a ruski je jezik sa svojom opsežnom tehničkom literaturom često služio kao primjer tvorbe strukovnoga nazivlja u slavenskim jezicima, pa tako i u hrvatskome.

U *Tehničkom leksikonu* prednost je dana ključnoj riječi u naslovima članaka složenima od više riječi, pa je često primijenjen obrat u redosljedu, kako je to uobičajeno u rječnicima i leksikonima. Zato su u abecednome poretku članci poredani prema ključnoj riječi, koja je većinom imenica.

Nakon naslova i naziva na stranim jezicima u člancima slijedi jezgrovita leksikografska definicija pojma, sročena tako da bude razumljiva prosječnome korisniku. Nakon definicije i opisa pojma on se po potrebi povezuje uputnicama s drugim, najbližim srodnim pojmovima. Mnogi su pojmovi ilustrirani crtežom (shemom, skicom, grafikonom), a neki tabličnim prikazom ili fotografijom.

Tehnički leksikon obrađuje pojmove u svjetlu suvremenih nastojanja tehničkoga normiranja kao jednoga od osnovnih uvjeta ujednačivanja proizvodnje i primjene tehničkih dostignuća i prijenosa informacija, te zaštite čovjeka i njegovoga okoliša u uvjetima održivoga razvoja. Zato je osobita pozornost

dana međunarodnoj, europskoj i hrvatskoj normizaciji, ponajprije normizaciji strukovnoga nazivlja te naziva i znakova mjernih veličina i jedinica.

Tehnički leksikon obuhvaća više od osam tisuća natuknica, od kojih su mnoge složene od nekoliko značenja ili značenja u nekoliko struka, zatim šest stotina crteža, tri stotine fotografija te velik broj preglednih tablica. U *DODATKU* se nalaze popis važnijih znanstvenika, pronalazača, izumitelja i konstruktora, potom kazala naziva na engleskome, njemačkome i ruskome jeziku, tablice mjernih jedinica i prirodnih konstanta, te drugi korisni podatci.

U *Tehničkome leksikonu* surađivalo je više od 140 suradnika koji su pisali ili dopunjavali priloge i 20 urednika pojedinih struka, sve stručnjaci pojedinih tehničkih područja. Oni su uredničkomu timu u Leksikografskome zavodu pružili svoju važnu stručnu podporu.

Tehnički leksikon namijenjen je širokomu krugu korisnika. Stručnjacima bi trebao biti podsjetnikom i savjetnikom u hrvatskome strukovnome nazivlju i njegovu povezivanju sa svjetskim jezicima. Stručnjacima drugih struka daje leksikografsku definiciju tehničkih pojmova, često složenih i zamršenih. Korisniku bi trebao poslužiti za lakše razumijevanje tehničkih pojmova i tumačenje tehničkih naziva, od kojih su mnogi danas u upotrebi i u svakodnevnome životu.

Glavni urednik